

ไครอยู่เบื้องหลัง

'ยูนิคอร์น' ดังแห่งเมืองแมกเดบอร์ก (2)

“ยูนิคอร์นแห่งแมกเดบอร์ก” มันเขาดีเยวสองขา หน้าตาพิเรนทร์ คือซากฟอสซิลในตำนาน แม้ว่าหน้าตาพิเรนทร์ มีแค่สองขา หน้าตาพิเรนทร์ เขาก็อยู่ผิดที่ผิดทาง แต่ชื่อเสียงของยูนิคอร์นแห่งแมกเดบอร์กก็ยังขจรขจายไปทั่ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอินเทอร์เน็ต ในแทบทุกครั้งที่มีใครโพสต์พาดพิงโพสต์นั้นก็จะกลายเป็นไวรัลสุดฮอตในโลกออนไลน์แทบจะทันที

อย่างไรในปี 2018 แค่วันโพสต์อำช้าๆ จดลงวันเมษาหน้าโง่ (April Fools' Day) ก็เป็นเรื่องฮือฮา เพราะมีข่าวว่ามีคนเอากระดูกอ่อนนهنนไปสกัดสารพันธุกรรมแล้วเจอดีเอ็นเอของม้าประหลาดเขาเดี่ยว Monoceros mendaciloquus...

เล่นเอานักวิทยาศาสตร์หลายคนถึงกับว่าวุ่นเพราะนึกว่ามีใครไปเจอกับซากยูนิคอร์นตัวเป็นๆ กันจริงๆ ก็เล่นกันแบบจัดหนัก ถึงขนาดอุปลานชื่อวิทยาศาสตร์ปลอมขึ้นมาหลอกกันเลยทีเดียว

จนในตอนหลัง ถึงเฉลยออกมาว่าเรื่องทยอกฆ่าๆ อำกันเล่นวันแอฟริลฟูลส์นะจ๊ะ... ข่าวลือก็เลยค่อยๆ เงียบไป

ตอมาในช่วงกลางปี 2022 ภาพถ่ายของยูนิคอร์นแห่งแมกเดบอร์กก็โด่งดังขึ้นมาอีกครั้ง หลังจากที่มีคนโพสต์และแชร์ในทวิตเตอร์ (Twitter) และเรดดิต (Reddit) ไปแค่วันเดียว ก็มีคนมากดไลก์ กดแชร์

ไปกว่า 200,000 ครั้ง

สำหรับชาวแมกเดบอร์ก กระแสความนิยมของนอห์นนเห็นเป็นเรื่องดี เพราะช่วยเรียกทัวร์ที่เป็นทัวร์จริงๆ มาลงที่เมืองแมกเดบอร์กและพื้นที่ใกล้เคียงช่วยเพิ่มความครึกครื้นและเม็ดเงินที่สะพัดในท้องถิ่นได้อย่างมากมาย

และเพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว ก็เลยเริ่มมีรูปจำลองของนอห์นน เป็นเวอร์ชันสอง เวอร์ชันสาม กระจ่ายไปตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่...ทั้งในสวนสัตว์ สวนสาธารณะและบางที่ก็ในตัวเมือง

แน่นอนว่าสถานที่หนึ่งที่มีร่างนอห์นนเวอร์ชันจำลองขนาดใหญ่ปักหมุดวางประดับประดาไว้เป็นเกียรติเป็นศรีอยู่ที่ด้านหน้าแบบขาดไม่ได้ก็คือสวนภูมิศาสตร์แห่งชาติ ฮาร์ซ-บรินสวิกแลนด์-อีสต์ฟาเลีย (Harz - Brunswick Land - Eastphalia National Geopark) เพราะสวนแห่งนี้เป็นที่ตั้งของ "ถ้ำยูนิคอร์น (Unicorn cave)" ต้นกำเนิดของยูนิคอร์นแห่งแมกเดบอร์ก

อ ยูนิคอร์นนี้ มีขนาดใหญ่โตมโหฬาร เส้นทางการในยาวกว่า 600 เมตร เลี้ยวลวดคดเคี้ยว มีขอกมีหลิมมากมาย และแม้ว่าในตอนนี้จะเปิดให้คนทั่วไปได้เข้าไปเยี่ยมชมได้แล้วในบางส่วน ราวๆ เกือบ 300 เมตร ทว่า ช่วงในจริงๆ ก็ยังมีอะไรให้ศึกษาอีกมาก ถ้ำแห่งนี้มีชื่อเสียงโด่งดังว่าเป็นแหล่งซากกระดูกสัตว์ยักษ์ดึกดำบรรพ์ชั้นดีที่มีกระดูกมีมือดีไปแอบขุดออกมาขาย ตีตราเป็นซากยูนิคอร์น ซึ่งเป็นสินค้าพรีเมียมแห่งอดีตของเยอรมนี

และด้วยความเชื่อในตำนานที่มีมาเนิ่นนานในสังคมเวลานั้น ผนวกกับชื่อเสียงอันโด่งดังของถ้ำแห่งยูนิคอร์น สองนักวิทยาศาสตร์ชื่อดัง ออตโต วอน เกียกอร์ (Otto von Guericke) และกอตต์ฟรีด วิลเฮล์ม ลินนิช (Got-

fried Wilhelm Leibniz) จึงปักใจเชื่ออย่างสนิทใจว่าซากที่พวกเขาได้นั้นน่าจะเป็นซากฟอสซิลที่หลงเหลืออยู่ของยูนิคอร์น ไม่ผิดฝา ผิดตัว

แต่นั้นก็ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะเชื่อเหมือนกันหมด เพราะพอได้ยินชื่อถ้ำยูนิคอร์น รูดอล์ฟ เวอร์ชอว์ (Rudolf Virchow) แพทย์และนักชีววิทยาชื่อดังหนึ่งในผู้ก่อตั้งทฤษฎีเซลล์ร่วมกับบีโอดอร์ ชวานน์ (Theodor Schwann) และเมตเทียส ชไลเดน (Matthias Schleiden) ก็ตื่นเต้นมาก แต่เขากลับไม่เชื่อเรื่องราวของถ้ำแห่งยูนิคอร์นเลยแม้แต่น้อย และตัดสินใจมาตรวจสอบอย่างละเอียดด้วยตัวเองในปี 1872

ภาพกระดูกสัตว์รูปลูกศรที่มีเนื้อเอ็นแอนเดอร์ธิลจากถ้ำยูนิคอร์น (ภาพ V Minkus, NLD)

ทว่า การสำรวจที่รัดกุมของรูดอล์ฟกลับให้ผลออกมาขัดแย้ง นักวิทยาศาสตร์หลายคนก็เริ่มตั้งใจว่าซากฟอสซิลที่เหล่านั้นอาจจะไม่ใช่กระดูกของยูนิคอร์นอย่างที่โฆษณาเกินไป

เพราะผลการค้นพบของรูดอล์ฟชี้ให้เห็นชัดเจนว่าถ้ำนี้น่าจะใช่บ้านของยูนิคอร์นแต่เป็นสุสานสัตว์ดึกดำบรรพ์ขนาดย่อม

ซากยูนิคอร์นจริงๆ ก็ไม่มี แต่มีสารพัดซากตัวประหลาด ทั้งแรดขนยาว ช้างมมมมอ ลิงโตถ้ำ หรือแม้แต่สุนัขป่า จากการประมาณการคร่าวๆ ของรูดอล์ฟและทีม อย่างน้อยในถ้ำนี้น่าจะมีซากสัตว์แปลกๆ อยู่ไม่ต่ำกว่า 70 ชนิด

และนั่นอาจจะอธิบายได้ว่าทำไมยูนิคอร์นแห่ง

มติชน สุดสัปดาห์

Matchweek Weekend
Circulation: 500,000
Ad Rate: 481

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 10 - พุธสัปดาห์ 16 พฤศจิกายน 2566

ปีที่: 44

ฉบับที่: 2256

หน้า: 71 (เต็มหน้า)

Col.Inch: 102

Ad Value: 49,062

PRValue (x3): 147,186

ศิลปิน: สีสี่

คอลัมน์: ทะลุกรอบ: ไครอยู่เบื้องหลัง 'ยูนิคอร์น' ดังแห่งเมืองแมกเดบอร์ก (2)

แมกเดบอร์กถึงได้ถูกประกอบออกมาได้หน้าตาสุดแสนพิลึก

เหตุผลง่าย ๆ ก็คือเพราะยูนิคอร์นแห่งแมกเดบอร์ก เป็นเลโก้ที่ต่อผิด เป็นเหมือนพอสซิลโลบิลายที่มีผสมปนเปี่ยมกันไปหมด เพราะตอนพูดได้กระดูกมาก็มาแบบเป็นท่อนๆ ไม่ได้มาแบบเป็นตัวๆ เลยไม่มีใครรู้ว่ามันคืออะไร

ประกอบกับในเวลานั้น ยังไม่มีใครรู้จักไดโนเสาร์ และสัตว์ดึกดำบรรพ์ เจอซากตัวอะไรที่ไม่รู้จัก ก็ตีเป็นสัตว์ในตำนานไปก่อน และในกรณีนี้ ที่ผู้คนในท้องถิ่นเชื่อกันอย่างเป็นตุเป็นตะว่าเป็นยูนิคอร์น

ช่างประกอบก็เลยทำได้แค่ mix and (ไม่ค่อยจะ) match ออกมาให้ใกล้เคียงกับหน้าตาของยูนิคอร์นตามจินตนาการให้มากที่สุด

จับปะทะกันแะไปเรื่อย เอาชิ้นนั้นมาต่อชิ้นนี้ เอาชิ้นนี้มาต่อชิ้นนั้น จนท้ายที่สุด ก็ได้ผลออกมารูปร่างตัวยูนิคอร์นแห่งแมกเดบอร์ก

แม้ว่าจะออกมาดูพิลึกพิการ ซัดใจคนดู แต่ถ้ามองเผินๆ พอลงมือดูแล้วจะเห็นว่านี่เป็นยูนิคอร์น (ผสมวาฬ) อยู่บ้าง อย่างน้อยก็พอให้นักวิทยาศาสตร์ชื่อดังอย่างกอตต์ฟรีดเชอจนเอาไปลงในหนังสือโปรโตโกอา (Protogaia) ผลงานชิ้นโบแดงของเธอ

แต่การศึกษารูปร่างของกระดูกกลับกระหึ่มให้นักวิทยาศาสตร์หลายคนเริ่มย้อนกลับมาคิดว่า มันเกิด

อะไรขึ้นกันแน่ และเรื่องราวของเรื่องนี้ แท้จริงแล้วมันอยู่ที่ตรงไหน

ธิจส์ วน คอล์ฟโซเทิน (Thijs van Kolfschoten) ผู้เชี่ยวชาญเรื่องสัตว์เลื้อยคลานดึกดำบรรพ์ จากมหาวิทยาลัยเลเดน (Leiden University) เชื่อมผลของรูปร่างฟอสซิลว่า ยูนิคอร์นของแมกเดบอร์กคือซากพอสซิลโลบิลผสม

"ส่วนเข้านั้นน่าจะมาจาก 'งา' ของนาร์วาล (Narwhale) วาฬขนาดกลางที่อาศัยอยู่ในน้ำในแถบอาร์กติก ครอบๆ กรีนแลนด์ แคนาดา และรัสเซีย ฟันเขี้ยวขีปนเข้าของนาร์วาลตัวผู้หนึ่งจะบิดเป็นเกลียวกลายเป็นงาที่อาจยาวได้ถึง 3 เมตร ส่วนกะโหลกของยูนิคอร์นนั้นก็ดูเหมือนกับพอสซิลโลบิลของแรดขนยาว (woolly rhinoceros) ในขณะที่ยังกระดูกส่วนสะบักและขาหน้าที่ใหญ่โตมโหฬารทั้งสองข้างนั้นน่าจะมาจากแมมมอธขนยาว (Woolly mammoth) ที่สูญพันธุ์ไปแล้ว"

ถ้าเป็นเช่นนั้น ถ้ายูนิคอร์นก็อาจจะไม่ใช่ที่อยู่ของยูนิคอร์น แต่เป็นสุสานของเหล่าสรรพสัตว์แห่งยุคดึกดำบรรพ์

คำถามก็คือ แล้วตัวอะไรกันแน่ที่เป็นตัวการเบื้องหลังสุสานขนาดมหึมาที่ซ่อนตัวอยู่ข้างในเล่า?

คำตอบอาจจะมันอะไรที่เราไม่เคยคาดคิดมาก่อน เพราะหลักฐานใหม่ๆ ที่ได้จากการสำรวจถ้ำยูนิคอร์นระบุชี้ชัดว่าถ้ำนี้อาจจะไม่ใช่ที่อยู่ของสัตว์ แต่เป็น "มนุษย์"

แต่มนุษย์ที่ว่าไม่ใช่มนุษย์ Homo sapiens แบบที่พบในปัจจุบันนะครับ แต่เป็นมนุษย์ดึกดำบรรพ์ที่เรียกว่า "มนุษย์นีแอนเดอร์ทัล (Homo neanderthalensis)" ที่ดำรงอยู่บนโลกนี้ในช่วงราวๆ 40,000-400,000 ปีก่อน

อเดียที่มีความเป็นไปได้สูง เพราะจากการสำรวจของทีมนักวิจัยนำโดยโทมัส เทอร์เบอร์เกอร์ (Thomas Terberger) จากมหาวิทยาลัยเกิททิงเงิน (Georg-August-University Göttingen) ชัดเจนว่านี่แอนเดอร์ทัลเคยอยู่ในถ้ำนี้ และด้วยหลักฐานที่เชื่อมโยงชาย และคงไม่แปลกถ้าสุสานสัตว์ดึกดำบรรพ์จะเป็นฝีมือของพวกเขา

ที่สำคัญ นีแอนเดอร์ทัลกลุ่มนี้ไม่ใช่แค่ล่ากันอย่างเดียวแต่ยังมีความสนใจด้วย เพราะโฮมส์และทีมค้นพบศิลปะโบราณวัตถุที่บ่งชี้อารยธรรมในถ้ำแห่งยูนิคอร์น เป็นลวดลายสลักที่บั้งเป็นสัญลักษณ์รูปลูกศร (Chevron) บนกระดูกข้อนิ้ว (phalanx) ของกวางยักษ์ที่สูญพันธุ์ไปแล้วที่มีอายุกว่า 51,000 ปี

"ในทางปฏิบัติ ของชิ้นนี้ไม่มีประโยชน์" เดิร์ก เลเดอร์ (Dirk Leder) หนึ่งในทีมวิจัยนีแอนเดอร์ทัลกล่าว "แต่มันคือหนึ่งในการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อนที่สุดของนีแอนเดอร์ทัลที่มนุษย์เคยค้นพบ"

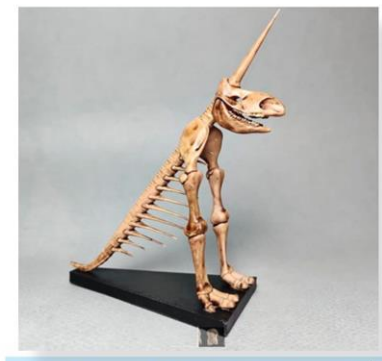
และนั่นทำให้เกิดคำถามขึ้นมาเกี่ยวกับความเชื่อในอดีต จริงหรือที่มนุษย์ Homo sapiens คือหนึ่งเดียวที่มีความคิดสร้างสรรค์และซับซ้อน และจริงหรือที่เราคือผู้ถ่ายทอดความเฉลียวฉลาดและวัฒนธรรมให้กับมนุษย์ดึกดำบรรพ์ในกลุ่มอื่น

เพราะถ้าดูจากอายุ กระดูกชิ้นนั้นน่าจะสลักขึ้นมาเป็นหมื่นปีก่อนที่มนุษย์ Homo sapiens เริ่มเข้ามาสืบบทบาทในแถบนี้ ซึ่งหมายความว่ากระดูกสลักชิ้นนี้น่าจะเป็นผลงานของนีแอนเดอร์ทัลล้วนๆ ไม่น่าได้รับอิทธิพลมาจากมนุษย์ปัจจุบัน

เขาเชื่อว่าชิ้นกระดูกสลักนั้นน่าจะมีส่วนที่สื่ออะไรบางอย่างในเชิงสัญลักษณ์ซ่อนอยู่ "แบบแผนทางเรขาคณิตที่สลักเสลาดังนี้น่าจะมีความสำคัญ" เดิร์กกล่าว

และนั่นอาจจะหมายความว่านี่แอนเดอร์ทัลมีความลับซับซ้อนทางความคิดมากกว่าที่เราเชื่อกันในอดีต

ขารายงานการค้นพบนี้ในวารสาร Nature Ecology and Evolution ในปี 2021

แบบจำลองสามมิติยูนิคอร์นแห่งแมกเดบอร์กที่วางขายในเว็บ Etsy

และเมื่อวิเคราะห์ซากพอสซิลโลบิลจากถ้ำยูนิคอร์นเพิ่มเติม ทีมวิจัยของโฮมส์ ก็ค้นพบหลักฐานอื่นที่น่าสนใจอีกเกี่ยวกับวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนีแอนเดอร์ทัล สิ่งที่เขาเจอคือกระดูกปลายนิ้วของสิงโตถ้ำในถ้ำยูนิคอร์น!

"มันเจ๋งมาก เพราะเรารู้ว่านี่แอนเดอร์ทัลนั่นแหละที่ฝังศพสัตว์ พวกเขาจะใช้หนังเพื่อช่วยควบคุมอุณหภูมิร่างกายของพวกเขา" เกาบริเอล รูซโซ (Gabriele Russo) หนึ่งในทีมวิจัยของโฮมส์กล่าว และชุดนี้ของนีแอนเดอร์ทัลทำมาจากหนังสิงโตถ้ำ

และสาเหตุที่มีกระดูกปลายนิ้วติดอยู่ในชุดที่พวกเขาสวมใส่ นั่นก็เป็นเพราะชุดของพวกเขาเน่าถูกออกแบบให้มีการเสียบเหล็กไว้เป็นพารอฟในชุดด้วย

"การที่พวกเขาเก็บเอากรงเล็บไว้ นั่นเป็นอะไรที่แปลก" เกาบริเอลตั้งข้อสังเกต ซึ่งถ้าลองคิดดูก็แปลกจริงๆ เพราะชุดที่มีกรงเล็บที่แหลมคมติดอยู่ด้วย ใส่ยังไงก็ไม่น่าสบาย นั่นไม่ดีก็อาจช่วยหนุนชุดนี้ หรือว่าบาดเอาได้"

สำหรับเกาบริเอล ชุดหนังสิงโตติดเล็บไม่น่าเป็นชุดที่ใช้ประจำวัน แต่น่าจะเป็นชุดสำหรับโอกาสพิเศษเอาไว้ใส่เพื่อโชว์เหนือให้โดดเด่น บ่งบอกฐานะผู้ใช้ นำจะคล้ายๆ กับประเพณีของชนเผ่ามาไซ (Maasai) ในทวีปแอฟริกาที่ในอดีตนักรบหนุ่มเมื่อถึงวัยจะต้องออกไปล่าสิงโต โทมัสเดว่าในกรณีของนีแอนเดอร์ทัลก็คงทำนองเดียวกัน

แต่ตอนนี้ทุกอย่างเปลี่ยนไป นีแอนเดอร์ทัลสูญพันธุ์ไปแล้ว เหลือทิ้งไว้แค่เศษซากแห่งอารยธรรมมาเป็นปริศนาให้เราเซอร์ไพรส์อยู่เป็นระยะ ส่วนมาไซจากนั้นก็กลายเป็นผู้ที่ทักษะผู้ล่าสิงโตให้ได้อยู่รอดปลอดภัยจากพวกพราหมณ์ล่าติดกฎหมาย

ใครจะรู้ว่าท้ายที่สุดแล้ว ทุกอย่างจะกลับตาลปัตร ผู้ที่อยู่เบื้องหลังยูนิคอร์นในตำนานจะกลายเป็นมนุษย์ถ้ำโบราณอย่างนีแอนเดอร์ทัลไปซะได้... ●